C/2024/4185

2.8.2024

P9_TA(2023)0484

Euroopa vesinikupank

Euroopa Parlamendi 14. detsembri 2023. aasta resolutsioon Euroopa vesinikupanga kohta (2023/2123(INI))

(C/2024/4185)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 194,

— võttes arvesse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgul 12. detsembril 2015. aastal Pariisis sõlmitud kokkulepet (Pariisi kokkulepe),

— võttes arvesse komisjoni 16. märtsi 2023. aasta teatist Euroopa vesinikupanga kohta (COM(2023)0156),

— võttes arvesse komisjoni 1. veebruari 2023. aasta teatist „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“ (COM(2023)0062),

— võttes arvesse komisjoni 18. mai 2022. aasta teatist „Kava „REPowerEU““ (COM(2022)0230),

— võttes arvesse komisjoni 8. juuli 2020. aasta teatist „Kliimaneutraalse Euroopa vesinikustrateegia“ (COM(2020)0301),

— võttes arvesse komisjoni 8. juuli 2020. aasta teatist „Kliimaneutraalse majanduse saavutamine – lõimitud energiasüsteem kliimaneutraalse Euroopa nimel“ (COM(2020)0299),

— võttes arvesse komisjoni 10. märtsi 2020. aasta teatist „Euroopa uus tööstusstrateegia“ (COM(2020)0102),

— võttes arvesse komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatist „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019)0640),

— võttes arvesse komisjoni 20. juuni 2023. aasta ettepanekut võtta vastu nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 (COM (2023)0337),

— võttes arvesse komisjoni 20. juuni 2023. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa strateegilise tehnoloogia platvorm (STEP) ja muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ ning määruseid (EL) 2021/1058, (EL) 2021/1056, (EL) 2021/1057, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) 2021/1060, (EL) 2021/523, (EL) 2021/695, (EL) 2021/697 ja (EL) 2021/241 (COM(2023)0335),

— võttes arvesse komisjoni 16. märtsi 2023. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega sätestatakse kriitiliste toorainete kindlate ja kestlike tarnete tagamise raamistik ja muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1724 ja (EL) 2019/1020 (kriitiliste toorainete määrus) (COM(2023) 0160),

— võttes arvesse komisjoni 16. märtsi 2023. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks (nullnetotööstuse määrus) (COM(2023)0161),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrust (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu ([1]), mis on praegu läbivaatamisel,

([1]) ELT L 158, 14.6.2019, lk 54.

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL ([2]), mis on praegu läbivaatamisel,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ([3]) (taastuvenergia direktiiv),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta määrust (EL) 2023/1804, milles käsitletakse alternatiivkütuste taristu kasutuselevõttu ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2014/94/EL ([4]),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivi 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ ([5]), mis on praegu läbivaatamisel,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrust (EÜ) nr 715/2009 maagaasi ülekandevõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1775/2005 ([6]), mis on praegu läbivaatamisel,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ ([7]),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiivi 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik ([8]), mis on praegu läbivaatamisel,

— võttes arvesse nõukogu 19. detsembri 2022. aasta määrust (EL) 2022/2576, millega suurendatakse solidaarsust gaasi ostmise parema koordineerimise, usaldusväärsete hinna võrdlusaluste ja piiriülese gaasikaubanduse abil ([9]),

— võttes arvesse nõukogu 19. novembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 219/2007, (EL) nr 557/2014, (EL) nr 558/2014, (EL) nr 559/2014, (EL) nr 560/2014, (EL) nr 561/2014 ja (EL) nr 642/2014 ([10]),

— võttes arvesse nõukogu 6. mai 2014. aasta määrust (EL) nr 559/2014 kütuseelementide ja vesiniku valdkonna teise ühisettevõtte asutamise kohta ([11]),

— võttes arvesse komisjoni 10. veebruari 2023. aasta delegeeritud määrust (EL) 2023/1184, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 ja kehtestatakse üksikasjalikke norme sisaldav liidu metoodika muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud vedelate ja gaasiliste transpordikütuste tootmiseks ([12]),

— võttes arvesse komisjoni 10. veebruari 2023. aasta delegeeritud määrust (EL) 2023/1185, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001, kehtestades ringlussevõetud süsinikupõhistest kütustest tuleneva kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise miinimumlävendi ja määrates kindlaks metoodika muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud vedelatest ja gaasilistest transpordikütustest ja ringlussevõetud süsinikupõhistest kütustest tuleneva kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemise hindamiseks ([13]),

([2]) ELT L 158, 14.6.2019, lk 125.
([3]) ELT L 328, 21.12.2018, lk 82.
([4]) ELT L 234, 22.9.2023, lk 1.
([5]) ELT L 211, 14.8.2009, lk 94.
([6]) ELT L 211, 14.8.2009, lk 36.
([7]) ELT L 275, 25.10.2003, lk 32.
([8]) EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1.
([9]) ELT L 335, 29.12.2022, lk 1.
([10]) ELT L 427, 30.11.2021, lk 17.
([11]) ELT L 169, 7.6.2014, lk 108.
([12]) ELT L 157, 20.6.2023, lk 11.
([13]) ELT L 157, 20.6.2023, lk 20.

— võttes arvesse komisjoni 26. veebruari 2019. aasta delegeeritud määrust (EL) 2019/856, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ innovatsioonifondi toimimise osas ([14]),

— võttes arvesse oma 19. mai 2021. aasta resolutsiooni Euroopa vesinikustrateegia kohta ([15]),

— võttes arvesse oma 19. mai 2021. aasta resolutsiooni Euroopa energiasüsteemi integreerimise strateegia kohta ([16]),

— võttes arvesse oma 10. juuli 2020. aasta resolutsiooni Euroopa tervikliku lähenemisviisi kohta energia salvestamisele ([17]),

— võttes arvesse oma 15. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni Euroopa rohelise kokkuleppe kohta ([18]),

— võttes arvesse oma 14. märtsi 2019. aasta resolutsiooni kliimamuutuste kohta – Euroopa pikaajaline strateegiline visioon, et jõuda jõuka, nüüdisaegse, konkurentsivõimelise ja kliimaneutraalse majanduseni kooskõlas Pariisi kokkuleppega ([19]),

— võttes arvesse oma 25. oktoobri 2018. aasta resolutsiooni alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu kohta Euroopa Liidus: aeg tegutseda! ([20]),

— võttes arvesse oma 6. veebruari 2018. aasta resolutsiooni puhta energia alase innovatsiooni kiirendamise kohta ([21]),

— võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 14. juuni 2023. aasta arvamust Euroopa vesinikupanga kohta ([22]),

— võttes arvesse Euroopa Regioonide Komitee 30. novembri 2023. aasta arvamust Euroopa vesinikupanga kohta,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 54,

— võttes arvesse eelarvekomisjoni arvamust,

— võttes arvesse tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni raportit (A9-0379/2023),

A. arvestades, et EL on Pariisi kokkuleppe osaline ja on võtnud kohustuse vähendada kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega ja saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus;

B. arvestades, et vesinikku saab kasutada lähteainena, kütusena või energiakandjana ning see võib aidata suurel määral vähendada CO_2 heidet raskeveosektoris ja sektorites, kus heidet on raske vähendada, mille puhul otsene elektrifitseerimine ei ole tehnoloogiliselt võimalik või konkurentsivõimeline;

C. arvestades, et vesinikku saab viimase abinõuna kasutada ka energia salvestamisel energiasüsteemi tasakaalustamiseks, aidates seeläbi kaasa energiasüsteemi lõimimisele;

D. arvestades, et vesinik on iseenesest kaudne kasvuhoonegaas ja teadlikkus selle kliimamõjust on suurenemas; selle kliimamõjuga tuleks nõuetekohaselt tegeleda seire-, ennetus- ja leevendusmeetmete abil tihedas koostöös sektoriga;

E. arvestades, et Euroopa vesinikustrateegias on seatud eesmärk paigaldada 2030. aastaks ELis vähemalt 40 GW saastevaba vesiniku elektrolüüsiseadmeid ja toota 10 miljonit tonni saastevaba vesinikku ning kavas „REPowerEU“ on tehtud ettepanek täiendada seda eesmärki sama koguse saastevaba vesiniku importimisega;

F. arvestades, et selle eesmärgi saavutamiseks vajalik koguinvesteering on hinnanguliselt 335–471 miljardit eurot ning kavandatud koguse saastevaba vesiniku impordi tagamiseks on vaja täiendavalt 500 miljardi euro väärtuses investeeringuid;

([14]) ELT L 140, 28.5.2019, lk 6.
([15]) ELT C 15, 12.1.2022, lk 56.
([16]) ELT C 15, 12.1.2022, lk 45.
([17]) ELT C 371, 15.9.2021, lk 58.
([18]) ELT C 270, 7.7.2021, lk 2.
([19]) ELT C 23, 21.1.2021, lk 116.
([20]) ELT C 345, 16.10.2020, lk 80.
([21]) ELT C 463, 21.12.2018, lk 10.
([22]) ELT C 293, 18.8.2023, lk 127.

G. arvestades, et Euroopa elektrolüüsiseadmeid tootev tööstus on seadnud eesmärgiks 2025. aastaks üles seada vähemalt 25 GW tootmisvõimsust, mis moodustab Euroopa ülesseatud võimsusest ligikaudu 120 GW;

H. arvestades, et elektrolüüsiseadmete maksumust on viimase kümne aasta jooksul juba 60 % võrra vähendatud ja mastaabisäästu tõttu peaks see komisjoni hinnangul 2030. aastal vähenema poole võrra;

I. arvestades, et kütuseelemendid ja elektrolüüsiseadmed vajavad tehnoloogiamahukaid komponente ja mitut kriitilist toorainet, eelkõige plaatinarühma metalle, mille peamised tootjad asuvad väljaspool ELi, sageli riikides, kus kaevandamine on seotud inimõiguste raskete rikkumiste, valitsemistava halvenemise, konfliktide ja keskkonnaseisundi halvenemisega, samal ajal kui ELis asuvad tootjad seisavad silmitsi konkurentsivõimetute käitamistingimustega;

J. arvestades, et saastevaba vesiniku turgu ei ole veel välja arendatud ning see nõuab asjakohast tarbijakaitset ja märkimisväärseid investeeringuid, et CO_2 heite vähendamine saavutataks kõigis sektorites, kus heidet on raske vähendada;

K. arvestades, et taastuvallikatest toodetud vesiniku lõppkasutust tuleb stimuleerida kõigis sektorites, sealhulgas nendes, mis võivad vähese CO_2 heitega vesinikku kasutada üleminekul vähese CO_2 heitega majandusele;

L. arvestades, et hinna leidmine on ülioluline vesinikuturu aluste tugevdamiseks, riikliku rahalise toetuse suunamiseks ning tõhusa regulatiivse järelevalve ja avaliku järelevalve võimaldamiseks;

M. arvestades, et komisjoni hinnangul jääb saastevaba vesiniku hind ELis vahemikku 2,5–5,5 eurot/kg, mille põhjuseks on taastuvelektri ja elektrolüüsiseadmete hind, samas kui fossiilkütustel põhineva vesiniku hind on umbes 1,5 eurot/kg;

N. arvestades, et ülemaailmsed majanduspartnerid ja konkurendid, sealhulgas USA ja Hiina, pakuvad tugevat rahalist toetust saastevaba vesiniku siseriiklikule tootmisele, sealhulgas USA inflatsiooni vähendamise seadus, mis edendab saastevaba vesiniku kasutamist maksusoodustusega kuni kolm USA dollarit kilogrammi kohta;

1. peab komisjoni teatist Euroopa vesinikupanga kohta kiiduväärseks; märgib, et nimi „Euroopa vesinikupank“ võib olla eksitav, sest tegemist ei ole pangaga, vaid algatusega, mille eesmärk on toimida tõhusa lihtsustatud kontaktpunktina ning koordineerida tegevust ja rahastamist saastevaba vesiniku projektide toetuseks terves tarneahelas;

2. julgustab komisjoni pakkuma sellele algatusele suuremat rahastamist ja nähtavust, kuna see on oluline verstapost Euroopa vesinikuturu käivitamisel; on seisukohal, et Euroopa vesinikupank peaks kandma selget vastutust käesolevas resolutsioonis sisalduvate soovituste rakendamise eest;

3. tuletab meelde, et ainus kestlik vesiniku vorm on taastuvallikatest toodetud saastevaba vesinik; märgib, et elektrolüüsiseadmete abil toodetud vesinik moodustab vähem kui 4 % vesiniku kogutoodangust ELis; märgib, et vähese CO_2 heitega vesinik mängib olulist rolli üleminekul kliimaneutraalsele majandusele ja vesinikuturu ülesehitamisel;

4. on teadlik, et saastevaba vesiniku tootmine on energiamahukas; märgib, et saastevaba vesinikuga seotud eesmärkide saavutamiseks on vaja kiirendada kriitilist toorainet sisaldavate elektrolüüsiseadmete tootmist; märgib, et see nõuaks ka taastuvelektri võimsuse märkimisväärset suurendamist ja elektrivõrgu ajakohastamist;

5. tuletab meelde, et kui kõik kavandatud projektid teoks saavad, asub Rahvusvahelise Energiaagentuuri hinnangul 2030. aastaks 32 % ülemaailmsest elektrolüüsiseadmete ülesseatud võimsusest Euroopas; rõhutab vajadust säilitada ja tugevdada liidu ülemaailmset juhtpositsiooni vesiniku valdkonnas, arendades välja uuendusliku ja tõhusa turu, mis ühendab tootjad tarbijatega, kasutades selleks piisavat taristut;

6. väljendab heameelt komisjoni ettepanekute üle võtta vastu nullnetotööstuse määrus, kriitiliste toorainete määrus ja vaadata läbi taastuvenergia direktiiv, mis aitaksid kaasa turvalistele, konkurentsivõimelistele ja vastupanuvõimelistele väärtusahelatele ELis toodetava saastevaba vesiniku ja elektrolüüsiseadmete kasvava nõudluse rahuldamiseks; rõhutab, et Euroopa vesinikupank peaks nullnetotööstuse määrust täiendama;

7. toetab kindlalt sujuvamaid ja kiiremaid loamenetlusi kogu väärtusahela ulatuses, et kiirendada saastevaba vesiniku tootmist ja soodustada innovatsiooni; nõuab, et loataotluste hindamisel säilitataks praegune kõrge keskkonnakaitse tase, ühtlustades samal ajal taastuvenergia projektide lubade andmise menetluste ja haldusprotsesside teatavaid keskkonnaga seotud aspekte;

8. on seisukohal, et ELi tööstusliku sõltumatuse tagamiseks avatud strateegilise autonoomia kontekstis peaks Euroopa vesinikupanga puhul esmase rakendamise etapis seadma kindlasti prioriteediks liidusisese tootmise suurendamise, samas kui järgnevaid etappe võiks pikendada, et võimaldada saastevaba vesiniku konkurentsivõimelise impordi kiiret kasutuselevõttu; tuletab meelde, et nii omamaise tootmise kui ka impordi toetamine peaks kuuluma Euroopa vesinikupanga pädevusse;

9. väljendab heameelt Euroopa vesinikupanga rolli üle tekkiva vesinikuturu voogude, tehingute ja hindade läbipaistvuse suurendamisel; rõhutab, et see roll on otsustava tähtsusega turu usalduse suurendamiseks, regulatiivse järelevalve ja avaliku järelevalve tugevdamiseks ning energiataristu integreeritud kavandamise teabega varustamiseks;

10. rõhutab, et erarahastamine on oluline Euroopa saastevaba vesiniku turu ülesehitamisel ja et väljakujunenud tõhus turg ei tohiks sõltuda riiklikest toetustest;

11. märgib, et kindel ELi vesinikuturu õigusraamistik võib aidata luua nõuetekohaselt toimiva turu; usub, et prognoositav ja vähem muutlik hinnatee on vajalik, et luua investeerimiskindlus vesiniku tootmise ja vesiniku taristu hädavajalike investeeringute jaoks;

12. on seisukohal, et muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud vedelaid ja gaasilisi transpordikütuseid käsitlevad delegeeritud õigusaktid on suurendanud investorite jaoks prognoositavust ja kindlustunnet; kiidab heaks komisjoni ettepaneku võtta vastu vesiniku ja dekarboniseeritud gaasi turu pakett; nõuab tööstusele ühtse ja stabiilse regulatiivse keskkonna pakkumist;

13. rõhutab, et Rahvusvahelise Taastuvenergia Agentuuri kohaselt on vesiniku tootmine elektrolüüsi teel veemahukas ja tarbib 18–24 kg vett 1 kg vesiniku kohta; rõhutab, et veetarbimine on veelgi suurem, kui arvestada väärtusahela algust; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles pöörama erilist tähelepanu ressursitõhususele ja veepoliitika raamdirektiivile ([23]), eelkõige põuaohus piirkondades; nõuab täiendavaid uuringuid vee magestamise tehnoloogiate valdkonnas, mis minimeerivad energiatarbimist ja keskkonnamõjusid, eelkõige soolveega saastumist;

14. rõhutab, et vesinikuorud ja seonduv taristu võivad etendada olulist rolli tööstuspiirkondade CO_2 heite vähendamise vahendina, soodustada innovatsiooni ja aidata kaasa kohalikule majandusele; märgib, et vesinikuorud pakuvad Euroopas vesiniku pakkumise ja nõudluse turvalisi klastreid; leiab, et Euroopa vesinikupangal on kohustus koordineerida ja toetada kõiki asjakohaseid vesinikuorgude tarbimiskeskusi ning suurendada vesiniku suuremahuliste juhtprojektide ulatust;

Rahaline toetus saastevaba vesiniku liidusiseseks tootmiseks

15. väljendab heameelt komisjoni otsuse üle käivitada esimene hinnapõhine pilootpakkumine saastevaba vesiniku toetamiseks; võtab teadmiseks selle eelarve, mis on 800 miljonit eurot, millega toetatakse kümne aasta jooksul saastevaba vesiniku tootmist; kutsub komisjoni üles tegelema kiiresti selle pilootpakkumise tõhususe, makromajanduslike ja tööstuslike tagajärgede hindamisega;

([23]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

16. tunnustab komisjoni otsust anda esimesel pilootpakkumisel toetust kindlaksmääratud lisatasu vormis, kuna vesiniku tootmise ja tarbimise erinevus on vähemalt alguses suur; nõuab tulevaste pakkumiste jaoks kindlaksmääratud lisatasu kehtestamist, mis on samaväärne USA inflatsiooni vähendamise seaduse alusel välja pakutud lisatasuga või sellest suurem; palub komisjonil kaaluda lisamehhanisme, nagu toetused, hinnavahelepingud ja CO_2 heite hinnavahe lepingud; on seisukohal, et need täiendavad mehhanismid võiksid toetada mitte ainult taastuvallikatest toodetud vesiniku tootmist, vaid ka nõudlust selle järele;

17. kordab, kui oluline on geograafiline ja valdkondlik tasakaal, et võimaldada taastuvallikatest toodetud vesiniku tootmist kogu ELis ja selle kasutamist sektorites, kus heidet on raske vähendada; rõhutab vajadust vältida vesinikuturu erinevast arengust tingitud piirkondlike erisuste edasist süvenemist; nõuab tungivalt, et komisjon töötaks välja piirkondlikud enampakkumised ja määraks sel eesmärgil kindlaks piirkonnad, mis oleksid piisavalt suured, et tagada asjakohane konkurents, tagades samas ka geograafilise tasakaalu; nõuab, et komisjon teeks ettepaneku jaotuspõhimõtte kohta, mille eesmärk on toetada Euroopa vesinikuturu piirkondlikult ühtlast arengut;

18. kutsub komisjoni üles andma tehnilist abi vähese osalustasemega liikmesriikidele, nagu on sätestatud heitkogustega kauplemise süsteemi direktiivi ([24]) viimases läbivaatamises; rõhutab, et selline toetus peaks soodustama kõikide liikmesriikide taotlejate osalemist Euroopa vesinikupanga enampakkumistel;

19. rõhutab, et Euroopa vesinikupanga eesmärk peaks olema meelitada ligi ka väiksemaid arenevaid projekte; teeb komisjonile ettepaneku kohandada enampakkumise ülesehituse mõningaid elemente, eelkõige nõuet seoses elektrolüüsiseadmete minimaalse paigaldatud võimsusega ja maksimummahu piiramisega, ning kaaluda võimalust koondada taotlusi, et hõlbustada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) osalemist;

20. palub komisjonil uuesti hinnata ja selgitada avaliku sektori rahalise toetuse ja Euroopa vesinikupanga raames antava rahastamise kokkusobivust käsitlevaid eeskirju, võttes arvesse, et kõigi taotlejate vahel ausa konkurentsi tagamiseks ei tohiks samad kulud kumuleeruda;

21. rõhutab, et tulevaste enampakkumiste kavandamisel tuleks saastevaba vesiniku müügi puhul eelistada raskeveosektorit ja sektoreid, kus heidet on raske vähendada, eelkõige lennundust ja laevandust; on sellega seoses veendunud, et enampakkumiste kõlblikkuskriteeriumitesse tuleks lisada teatavad piirangud;

22. palub komisjonil lisaks hinna arvessevõtmisele lisada ka selge lisapunktide süsteemi pakkumuste paremusjärjestuse koostamiseks; märgib, et sellise süsteemiga tuleks premeerida pakkumusi, mis on kõige kestlikumad, aitavad luua märkimisväärse hulga töökohti, parandada praktikakohtade kvaliteeti ja edendada töötajate töökohapõhist õpet ning ümber- või täiendusõpet;

23. tunnistab tungivat vajadust suurendada elektrolüüsiseadmete tootmist ELis; teeb ettepaneku teha vahet tegevus- ja kapitalikulude vahel; on seisukohal, et vähese CO_2 heitega vesinikuga seotud kapitalikulude võimalik toetamine peaks olema suunatud üksnes investeeringutele, mis võivad hilisemas etapis aidata kaasa saastevaba vesiniku tootmisele, eelkõige elektrolüüsiseadmete ostmiseks, ning see ei tohiks hõlmata vähese CO_2 heitega vesinikuga seotud tegevuskulusid;

ELi vesiniku ökosüsteemi mitterahaline toetamine

24. väljendab heameelt komisjoni idee üle käivitada enampakkumiste kui teenuse kontseptsioon; on seisukohal, et see võib vähendada liikmesriikide halduskulusid ning edendada tõeliselt euroopalikku liikumist energiasüsteemi ümberkujundamise poole; palub komisjonil seda kontseptsiooni hinnata ja uurida selle edasist arendamist muude taastuvenergia tehnoloogiate jaoks; rõhutab, et taotlemisprotsessi halduskoormust tuleks nii palju kui võimalik vähendada, et toetuste andmise menetlustega saaksid tegeleda ka VKEd;

([24]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

25. teeb ettepaneku, et Euroopa vesinikupank peaks suutma anda erasektori osalejatele sihtotstarbelist nõu saastevaba ja vähese CO_2 heitega vesiniku rajatiste arendamise kohta ELis; on veendunud, et selline teenus ei tohiks sõltuda sellest, kas taotleja on saanud Euroopa vesinikupangalt toetust või mitte; soovitab, et selline teenus tugineks Euroopa Investeerimispanga (EIP) eksperditeadmistele; teeb ettepaneku lisada Euroopa saastevaba vesiniku liidu tegevus Euroopa vesinikupanka, et luua füüsiline foorum, kus vesiniku tootjad ja tarbijad saaksid kohtuda, et saada nõu ja vahetada parimaid tavasid;

26. rõhutab vesinikuga tegelevate ELi üksuste killustatuse piiramise tähtsust; teeb ettepaneku lisada saastevaba vesiniku ühisettevõtte ning eelkõige kütuseelementide ja vesiniku vaatluskeskuse tegevus Euroopa vesinikupanga raamistikku; rõhutab, et selline lisamine ei tohiks vähendada riiklikke investeeringuid teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevusse;

27. on veendunud, et vesiniku vabatahtlik ühisostumehhanism võib aidata kaasa riigisisese vesinikuturu arendamisele ja impordi kindlustamisele Euroopa vesinikupanga raames; rõhutab, et ühisostud hõlbustaksid ka investeeringuid saastevaba vesiniku tootmisvõimsusse, tagaksid saastevaba vesiniku tarnimise taskukohase hinnaga ja takistaksid Euroopa tarbijatel üksteist üle pakkumast;

28. märgib, et nõudluse koondamise ja ühisostude mehhanism AggregateEU saab toimida Euroopa vesinikupanga raames vesinikuturu arendamise katseprojektina; kutsub komisjoni üles hindama vabatahtliku nõudluse koondamise ja vesiniku ühisostude mehhanismi väljatöötamist ning esitama vajaduse korral sellekohase seadusandliku ettepaneku; on veendunud, et see hinnang võiks põhineda asjakohaste äriühingute koostöömudelite põhjalikul analüüsil ja võimalusel luua tagatisskeeme, mis võimaldavad väiksemate äriühingute ja VKEde tõhusat kaasamist;

29. kutsub liikmesriike üles kasutama keskkonnahoidlikke riigihankeid, et eelistada saastevaba vesinikuga toodetud kaupu, nagu avaliku sektori ehitiste ja taristu ehitamisel kasutatavat terast;

Saastevaba vesiniku import

30. märgib, et hoolimata saastevaba vesiniku liidusisese tootmise suurenemisest võib kasvava nõudluse tõttu osutuda vajalikuks importida ka kolmandatest riikidest; rõhutab, et Euroopa vesinikupank peaks kasutama koostoimet saastevaba vesiniku impordi kiirendamiseks, et rahuldada Euroopa turu kasvavat nõudlust;

31. rõhutab, kui oluline on edendada komisjoni kava „REPowerEU“ käsitlevas teatises tuvastatud taristukoridore, et hõlbustada kuni 10 miljoni tonni saastevaba vesiniku importi, toetades samas partnerriikides dekarboniseerimist;

32. tuletab meelde, et vesiniku suhtes kohaldatakse süsiniku piirimeedet (SPIM); rõhutab ELi kui ülemaailmse standardite kehtestaja tähtsat rolli ning kutsub komisjoni üles looma kooskõlas läbivaadatud taastuvenergia direktiiviga 31. detsembriks 2025 saastevaba vesiniku impordi jaoks kindla ühise sertifitseerimissüsteemi, mis oleks samaväärne liidusisese tootmise suhtes kohaldatavate normidega, et tagada usaldusväärsetele rahvusvahelistele partneritele võrdsed võimalused;

33. rõhutab, et kolmandatest riikidest pärinevasse saastevabasse vesinikku investeerimiseks tuleks järgida rahvusvahelisi hoolsuskohustuse põhimõtteid, sealhulgas – kuid mitte ainult – ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtteid, Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) suuniseid rahvusvahelistele ettevõtetele ja OECD hoolsuskohustuse suuniseid vastutustundliku ettevõtluse kohta;

34. nõuab tungivalt, et komisjon koostaks suunised, mis hõlmavad selgeid ja läbipaistvaid kriteeriume kolmandatest riikidest ELi toetuseks kõlblike tootjate väljavalimiseks, tuginedes geopoliitilistele riskidele ja nende võimalikule vähendamisele koostöö abil, ressursside olemasolule nende energiasüsteemi ümberkujundamiseks, ELi väärtuste järgimisele ning keskkonna- ja sotsiaalsetele standarditele, sealhulgas töötingimustele ja põlisrahvaste õigustele;

35. rõhutab, et mõnes maailma piirkonnas on ruumi ja taastuvelektri rohkuse tõttu saastevaba vesiniku tootmiseks palju paremad tingimused; tuletab meelde, et ELi energia- ja vesinikudiplomaatia eesmärk peaks olema edendada reeglitepõhiseid, läbipaistvaid ja moonutamata üleilmseid vesinikuturge, ning võimaldada üle kogu maailma ja eriti ELi naabruses asuvatel partnerriikidel saavutada energiasüsteemi ümberkujundamine ning parandada oma keskkonna-, sotsiaalseid ja demokraatlikke standardeid;

36. rõhutab, kui oluline on mitmekesistada tarnijaid ja säilitada õiglased tingimused kogu maailmas saastevaba vesiniku tootmise toetamisel kolmandates riikides; teeb ettepaneku nõuda euro kasutamist ELi toetust saava saastevaba vesiniku impordi puhul, et see saaks ülemaailmseks võrdlusvaluutaks kogu maailma vesinikubörsidel;

Rahaline toetus saastevaba vesiniku transportimiseks

37. toonitab, et vesinikuturu edukaks kiirendamiseks on vaja tagada piisavad investeeringud, et arendada välja piisav vesinikutaristu mitte ainult pakkumise ja nõudluse ühendamiseks, vaid ka vesiniku säilitamiseks ja transportimiseks kogu ELis (näiteks Euroopa vesinikutugi); rõhutab, et tuleks vältida kitsaskohti ja puuduvaid ühendusi, et vesinik jõuaks tööstusharudeni, mis seda kõige rohkem vajavad; rõhutab, et vesinikusüsteemi arendamisel tuleks võimaluse korral seada prioriteediks tootmise ja kasutamise paiknemine samas kohas ning võimaldada võimalikult suurt koostoimet olemasoleva maagaasi transportimise taristuga;

38. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles ergutama erasektori investeeringuid ja tagama vajaduse korral avaliku sektori investeeringud uutesse vesinikurajatistesse ja praegu maagaasi tootmiseks kasutatavate rajatiste kasutusotstarbe muutmisse; peab vesinikutaristu investeeringute toetamiseks sobivateks vahenditeks nii toetusi kui ka (CO_2 heite) hinnavahelepinguid transpordikulude komponendiga; rõhutab samuti, et Euroopa ühendamise rahastule tuleks eraldada lisavahendeid, et tõhustada asjaomase taristu rahastamist, ning et kasutusele tuleks võtta alternatiivsed ELi rahalised vahendid ühtekuuluvuspoliitika ning taaste- ja vastupidavusrahastu raames;

39. kutsub komisjoni üles tegema Euroopa vesinikupangale ülesandeks koordineerida kõigi komisjoni, rahvusvaheliste organisatsioonide või sektori poolt väljastatud asjakohaste andmete kogumist vesiniku tootmise, säilitamise, transpordi, jaotamise ja tarbimise kohta; märgib, et need andmed tuleks võimaluse korral teha avalikkusele kättesaadavaks ja neid võiks kasutada otsustusprotsessis vesinikuga seotud taristu heakskiitmiseks üleeuroopalisi energiavõrke käsitleva muudetud määruse ([25]) alusel;

ELi vahendite ja rahastamismehhanismide ratsionaliseerimine

40. väljendab muret selle pärast, et sektorid peavad praegu vesiniku tootmiseks tegelema paljude erinevate rahaliste toetusvahenditega; kutsub komisjoni üles tegema Euroopa vesinikupangast vesiniku rahastamise ühtse kontaktpunkti;

41. võtab teadmiseks Euroopa vesinikupanga 3 miljardi euro suuruse üldeelarve, millest anti teada 2022. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus; palub, et komisjon selgitaks järgmise viie aasta jooksul Euroopa vesinikupanga iga samba raames kättesaadavat eelarvet ning koostaks kavandatud enampakkumiste tegevuskava; nõuab, et tulevased enampakkumised kuulutataks välja vähemalt 12 kuud ette, et tagada sektori jaoks prognoositavus;

42. väljendab tõsist muret Euroopa vesinikupanga üldeelarve pärast võrreldes teistes maailma piirkondades, eelkõige Hiinas ja USAs pakutavate toetuste, stiimulite ja üldiselt atraktiivsema investeerimisraamistikuga; on veendunud, et praegune 800 miljoni euro suurune rahastamispakett esimesele pilootpakkumisele on liiga piiratud; palub komisjonil teha ettepanek Euroopa vesinikupanga nõuetekohase eelarve kohta, suurendades seda lähiaastatel uute vahenditega märkimisväärselt;

([25]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2022. aasta määrus (EL) 2022/869 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 715/2009, (EL) 2019/942 ja (EL) 2019/943 ning direktiive 2009/73/EÜ ja (EL) 2019/944 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 347/2013 (ELT L 152, 3.6.2022, lk 45).

43. väljendab heameelt mitmeaastase finantsraamistiku muutmise üle, mille käigus komisjon tegi ettepaneku eraldada innovatsioonifondile täiendavalt viis miljardit eurot; nõuab tungivalt, et märkimisväärne osa sellest lisatoetusest eraldataks Euroopa vesinikupangale, et innovatsioonifondist saaks toetada rohkem projekte; rõhutab, et lisaks innovatsioonifondile tuleks uurida ka alternatiivseid rahastamisvõimalusi, et Euroopa vesinikupank oleks CO_2 hinna muutustest sõltumatu;

44. palub komisjonil kaaluda inflatsiooni indekseerimist ettenähtud kindlaksmääratud lisatasu puhul, et tagada stabiilsus ja kaitsta tootjaid – eriti väikeseid ja keskmise suurusega tootjaid – võimaliku tulevase energia, toorme ja operatiivtegevuse hinnatõusu eest;

45. märgib, et komisjon ei ole siiani välja pakkunud rahastamisvahendit saastevaba vesiniku impordi toetamiseks; ergutab impordi puhul koostööd Euroopa vesinikupanga ja liikmesriikide loodud programmide vahel; palub komisjonil esitada seadusandliku ettepaneku rahastamisvahendi kohta, mis on suunatud kolmandatest riikidest pärit impordile Euroopa vesinikupanga raames, kui see on asjakohane ja süsiniku piirimeetmega kooskõlas;

46. rõhutab, et Euroopa vesinikupanga tegevuse jätkamiseks on vaja selleks ette nähtud töötajaid ja palub sellega seoses piisavat rahastamist; soovitab luua Euroopa vesinikupanga jaoks rakkerühma, kuhu kuuluksid komisjoni kõigi asjaomaste talituste töötajad;

47. väljendab heameelt komisjoni kavatsuse üle ühtlustada ELi rahastuse kasutamist vesinikuprojektide jaoks, samuti Euroopa strateegilise tehnoloogia platvormi (STEP) käsitleva seadusandliku ettepaneku üle, kus saastevaba vesinik määratletakse olulise puhta tehnoloogiana, mis vajab edasist toetust; nõuab, et STEPi ja Euroopa vesinikupanga vahel oleks võimalikult suur koostoime;

48. nõuab tungivalt, et Euroopa vesinikupank saaks ühtseks kontaktpunktiks, mis pakub teavet ELi ja riikliku rahastuse kohta saastevaba vesiniku projektide toetamiseks; teeb ettepaneku liita vesinikuvaldkonna riikliku rahastamise kompass Euroopa vesinikupangaga ja lisada teave kõigi asjakohaste rahastamisvahendite, sealhulgas – kuid mitte ainult – Euroopa ühendamise rahastu, programmi „Euroopa horisont“ ja innovatsioonifondi kohta, ning ajakohastada seda korrapäraselt;

49. teeb ettepaneku, et Euroopa vesinikupank looks veebipõhise vahendi, mis võimaldab sektoril ja eelkõige VKEdel kiiresti hinnata taastuvallikatest toodetud või vähese CO_2 heitega vesinikuga seotud projekti võimalikku ELi rahastamise toetuskõlblikkust, mis ei tohiks piirata lõpliku otsuse tegemist ega vajada konfidentsiaalse teabe esitamist;

50. kutsub EIPd üles parandama juurdepääsu saastevaba vesiniku projektide rahastamisele; palub EIP-l anda nullintressiga või tagatisega laene, aidates tagada pikaajalist rahastamist ning võimaldades asjaomastesse projektidesse investeerida omakapitali ja muid investeeringuid;

51. toetab kindlaksmääratud lisatasu ülemmäära kehtestamist, nagu komisjon on välja pakkunud, et vältida enampakkumistel osalevate edukate taotlejate ülemäärast hüvitamist; kinnitab, et ELi toetus peaks lõppema, kui saastevaba vesiniku turuhind muutub konkurentsivõimeliseks; nõuab tungivalt, et komisjon jälgiks pidevalt taastuvallikatest toodetud vesiniku tootmiskulusid ja turuhinda ning hindaks võitnud projektidele makstavat kindlaksmääratud lisatasu uuesti pärast iga tootjate ja tarbijate vahelise lepingu sõlmimist või vähemalt iga viie aasta järel;

Läbipaistvus, aruandekohustus ja aruandlus

52. rõhutab, et komisjon peab esitama igal aastal aruande, milles hinnatakse saastevaba ja vähese CO_2 heitega vesiniku turu arendamisel tehtud edusamme ja Euroopa vesinikupanga tegevust; palub selles aruandes hinnata ka rahastamise geograafilist jaotust, loodud töökohtade arvu, muutusi pakkumises ja nõudluses, saastevaba vesiniku maksumust võrreldes muude vesiniku vormidega ning spetsiaalsete vesinikutaristute arendamist;

53. nõuab, et komisjon esitaks enne uue mitmeaastase finantsraamistiku ettepaneku esitamist Euroopa vesinikupanga põhjaliku hindamise;

°
° °

54. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon kõigile ELi institutsioonidele ja liikmesriikidele.